

بررسی سطح آگاهی پرستاران بیمارستان بقیه... (عج) در مورد بیماری ایدز

غلامعلی قربانی M.D.^{۱*}، علی مهرایی توانا Ph.D.^۱، رضانعلی عطایی Ph.D.^۲

آدرس مکاتبه: * دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)، پژوهشکده ی طب رزمی، مرکز تحقیقات بهداشت، تهران، ایران.

تاریخ اعلام قبولی مقاله: ۱۵/۱۰/۱۹

تاریخ دریافت مقاله اصلاح شده: ۱۵/۹/۱۹

تاریخ اعلام وصول: ۱۵/۱/۳۰

خلاصه

مقدمه: ایدز یک بیماری کشنده است و پرستاران در معرض ابتلای شغلی به این ویروس می باشند. از این رو، آگاهی پرستاران از راه‌های انتقال، پیشگیری و کنترل ایدز مهم است. این مطالعه به منظور بررسی وضع آگاهی پرستاران در این زمینه انجام شده است.

مواد و روش کار: این یک مطالعه‌ی توصیفی- مقطعی در پرستاران بیمارستان بقیه... (عج) می‌باشد. در این مطالعه، یک پرسشنامه شامل اطلاعات دموگرافیک و ۳۳ سؤال در مورد بیماری ایدز تهیه گردید. ۲۰۰ نفر از پرستاران به روش تصادفی ساده انتخاب و یافته‌ها با استفاده از برنامه‌ی آماری SPSS12 آنالیز آماری شدند.

نتایج: پاسخ دهندگان در این مطالعه ۱۲۹ نفر زن (۶۴/۵٪) و ۷۱ نفر (۳۵/۵٪) مرد بودند و میانگین سنی آنان $31/16 \pm 0/5$ سال بود. سطح تحصیلات لیسانس بیشترین فراوانی را دارا بود (۶۹/۵٪) و میانگین مدت اشتغال $6/81 \pm 0/4$ سال تعیین شد. سطح آگاهی پرستاران در ۱۳/۵٪ موارد عالی، ۳۴/۵٪ خوب، ۴۳٪ متوسط و در ۹٪ موارد ضعیف بود. کمترین پاسخ درست مربوط به نوع احتیاط (۱/۵٪) و بیشترین پاسخ درست مربوط به انتقال بیماری از طریق دندانپزشکی (۹۴٪) بود.

بحث: نتایج این مطالعه نشان داد که سطح آگاهی پرستاران از راه‌های انتقال بیماری ایدز مطلوب نیست؛ بنابراین، با توجه به خطر انتقال شغلی ایدز، آموزش‌های لازم برای کاهش و جلوگیری از ابتلا به ایدز برای پرستاران توصیه می‌شود.

واژگان کلیدی: آگاهی، ایدز، بیماری شغلی، پرستار.

مقدمه

ایدز یک پاندمی جهانی است و سازمان بهداشت جهانی تا پایان سال ۲۰۰۵ تعداد ۷۵ میلیون نفر مبتلا به HIV را پیش بینی نموده است [۱]. ایران نیز از این مسأله مستثنی نیست و تعداد افراد مبتلا به ایدز در آن رو به افزایش است [۲]. ایدز در ایران بیشتر از طریق اعتیاد تزریقی و کمتر از طریق تماس جنسی و خون منتقل می‌شود [۳، ۴] ولی وضعیت انتقال شغلی در ایران

مشخص نیست [۵]. با توجه به این که بیماران مبتلا به HIV تا مدتها بدون علامت هستند، یک خطر بالقوه برای ابتلای پرستاران محسوب می‌شوند. پرستاران به علت تماس با خون و مایعات بدن بیماران و انجام تزریقات بدون رعایت توصیه‌های حفاظتی، بیشترین گروه در معرض خطر ابتلای شغلی به HIV هستند [۶، ۷]. آگاهی پرستاران از نحوه انتقال بیماری‌های انتقال یابنده از راه

۱- استادیار بیماریهای عفونی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)، پژوهشکده ی طب رزمی، مرکز تحقیقات بهداشت، نویسنده مسؤول
e-mail: gholamalighorbani@yahoo.com

۲- دانشیار میکروبیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)، پژوهشکده ی طب رزمی، مرکز تحقیقات بهداشت

فرد زیاده‌تر می‌شد. به هر پاسخ درست امتیاز مثبت، به پاسخ نیمی‌دائم امتیاز صفر و به پاسخ غلط امتیاز منفی داده شد که حداکثر امتیاز قابل کسب ۱۷۴ بود (جدول شماره ۱). پاسخ هر نفر به طور جداگانه وارد برنامه SPSS12 شد و با آزمون‌های Chi-Square و t-test مورد آنالیز قرار گرفت. $p < 0.05$ از نظر آماری معنی‌دار محسوب شد.

نتایج

از ۲۰۰ نفر پرستار شرکت کننده در این مطالعه، ۱۲۹ نفر (۶۴/۵٪) زن و ۷۱ نفر (۳۵/۵٪) مرد بودند. میانگین سنی افراد $31/16 \pm 0/5$ سال بود. از نظر سطح تحصیلات، بیشترین فراوانی مربوط به مقطع لیسانس با ۱۳۲ نفر (۶۹/۵٪) بود و ۷ نفر (۳/۵٪) کمتر از دیپلم و ۲ نفر (۱٪) فوق لیسانس بودند. مدت اشتغال به کار پرستاران در محدوده ۱ تا ۲۹ سال با میانگین $6/81 \pm 0/4$ سال بود. تعداد ۱۴۷ نفر (۷۳/۵٪) متأهل بودند. دامنه‌ی امتیازات به صورت کمتر از ۳۰ به عنوان آگاهی ضعیف، ۳۰-۶۰ متوسط، ۶۰-۹۰ خوب و امتیاز بالاتر از ۹۰ آگاهی عالی محسوب شد. در نهایت سطح آگاهی پرستاران در ۱۳/۵ درصد موارد (۲۷ نفر) عالی، ۳۴/۵ درصد (۶۹ نفر) خوب، ۴۳ درصد (۸۶ نفر) متوسط و در ۹ درصد موارد (۱۸ نفر) ضعیف بود. بالاترین نمره‌ی کسب شده ۱۲۰ بود. درصد پاسخ درست به سؤالات به ترتیب مربوط به خطر انتقال شغلی (۸۷/۵٪)، انتقال از راه بوسیدن (۸۳/۵٪)، انتقال از طریق خوردن (۸۰/۵٪)، انتقال از راه پاشیدن ترشحات خون به چشم (۷۲٪)، انتقال از راه حمام مشترک (۶۹٪)، انتقال از مادر به جنین و نوزاد (۶۱/۵٪)، اثر اتوکلاو وسایل پزشکی (۴۰٪)، انتقال از طریق گزش حشرات (۳۸/۵٪) و انتقال از حیوانات (۲۹/۵٪) بود (جدول شماره ۱). تعداد ۱۰۴ نفر (۵۲٪) دچار آسیب ناشی از سر سوزن (Needle stick) شده بودند که ۵۵ نفر (۲۷/۵٪) تست HIV را انجام داده و از وضعیت HIV خود آگاه بودند. در مورد پروفیلاکسی دارویی بعد از Needle stick، تعداد ۵۱ نفر (۲۵/۵٪) آن را لازم ندانستند، ۵۶ نفر (۲۸٪) نمی‌دانستند که چه اقدامی لازم است و ۹۳ نفر (۴۶/۵٪) پروفیلاکسی دارویی را ضروری می‌دانستند. تعداد ۶۹ نفر (۳۴/۵٪) از افراد، سابقه‌ی پرستاری از بیمار مبتلا به HIV را داشتند. منبع کسب اطلاعات در مورد ایدز در ۸۲ نفر (۴۱٪) از طریق تلویزیون و در کمترین حالت، ۱۶ نفر (۸٪) از طریق پزشکان بود. علاقه‌ی آنها از میان روش‌های مختلف آموزش در باره‌ی ایدز، بیشتر [۷۴] (۳۷٪) از طریق کلاس‌های آموزشی بود.

خون مثل HIV، هپاتیت B و هپاتیت C مهم بوده، رعایت احتیاطات لازم و روش‌های جلوگیری از آلودگی برای آنها ضروری است [۵، ۸]. آگاهی از چگونگی کاربرد احتیاط استاندارد به عنوان بهترین راه جلوگیری از انتقال ایدز در پرستاران و استفاده صحیح از وسایل یک بار مصرف و نوک تیز مثل سوزن و آنژیوپکت نیز مهم است. بررسی سطح آگاهی پرستاران در کشورهای مختلف و به میزان کمتر در ایران انجام شده است و در بیشتر موارد توصیه به آموزش این افراد نموده‌اند [۹، ۱۰]. در بعضی موارد به علت کمبود آگاهی از راه‌های انتقال ایدز، پرستاران دچار نگرش‌های غیر معمول شده، به علت ترس از ابتلا، حاضر به پرستاری از بیمار مبتلا به ایدز نمی‌شوند. سطح آگاهی پرستاران از راه‌های جلوگیری از انتقال ایدز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است [۱۱، ۱۲]. هدف اصلی این مطالعه بررسی سطح آگاهی پرستاران مرکز پزشکی بقیه است. (عج) در مورد این بیماری می‌باشد تا در صورت مطلوب نبودن، برای ارتقای آن اقدام لازم انجام شود.

مواد و روش کار

این بررسی یک مطالعه توصیفی-مقطعی است که در پرستاران شاغل در بیمارستان بقیه است. (عج) انجام شد. در این مطالعه، پرسشنامه‌ای شامل سؤالات دموگرافیک و ۳۳ سؤال مربوط به سنجش میزان آگاهی پرستاران به صورت خود ایفا تکمیل شد. تعداد ۲۰۰ نفر پرستار از ۱۹ بخش بیمارستان به روش تصادفی ساده انتخاب شده، در مطالعه شرکت کردند. تعداد نمونه با دقت ۵٪ و سطح اشتباه اول ۵٪ و با احتمال آگاهی ۸۵٪ انتخاب شد. پرسشنامه دارای مشخصات فردی شامل سن، جنس، میزان تحصیلات، مدت اشتغال به کار و سؤالات اختصاصی در مورد بیماری ایدز و راه‌های انتقال و پیشگیری از آن بود که در جدول شماره ۱ آورده شده است. سؤالات با توجه به پرسشنامه‌ی استاندارد سازمان بهداشت جهانی (K.A.P. study) در مورد آگاهی و رفتار پرستاران تهیه گردید [۱۳]. جهت سنجش روایی محتوایی پرسشنامه، نظرات استادان گروه بیماری‌های عفونی پرسیده شد، سؤالات در گروه محدود امتحان گردید و سؤالات نامفهوم حذف و مواردی نیز اصلاح شد. آلفای کورنباخ محاسبه گردید و از ۰/۵۷۴ به ۰/۷۳۲ ارتقاء یافت. در ضمن، با توجه به نظر استادان بیماری‌های عفونی و اهمیت آگاهی از هر سؤال برای پرستاران، به سؤالات امتیاز داده شد که با توجه به میزان اهمیت سؤالات، امتیاز از ۳-۱۰ متغیر بود. سؤالات با اهمیت مواردی بودند که در صورت عدم آگاهی از آنان، خطر انتقال شغلی ایدز در

جدول ۱: بررسی پاسخ به سؤالات درباره ایدز در پرستاران بیمارستان بقیه... (عج)

سؤال	امتیاز	درست (درصد)	نادرست (درصد)	نمی‌دانم (درصد)	جمع کل
انتقال از راه بوسیدن	۱۰	۸۳/۵	۸/۵	۸	۱۰۰٪
انتقال از راه حمام	۱۰	۶۹	۲۲/۵	۸/۵	۱۰۰٪
انتقال از راه حشرات	۱۰	۳۸/۵	۴۹	۱۲/۵	۱۰۰٪
انتقال از راه استخر	۱۰	۶۴	۲۴/۵	۱۱/۵	۱۰۰٪
انتقال از تعریق بدن	۱۰	۷۱/۵	۸	۲۰/۵	۱۰۰٪
اثر کشندگی اتو کلاو	۸	۴۰	۴۰/۵	۱۹/۵	۱۰۰٪
انتقال از پاشیدن ترشحات در چشم	۸	۷۲	۱۴/۵	۱۳/۵	۱۰۰٪
انتقال از مادر به جنین	۸	۲۹	۶۱/۵	۹/۵	۱۰۰٪
انتقال از گزش حیوانات	۸	۲۹/۵	۶۱/۵	۹/۵	۱۰۰٪
انتقال خوراکی	۸	۸۰/۵	۱۴	۵/۵	۱۰۰٪
خطر انتقال شغلی در پرستاران	۶	۸۷/۵	۷	۵/۵	۱۰۰٪
اثر کشندگی اشعه U.V	۶	۱۹	۴۸/۸	۳۲/۵	۱۰۰٪
انتقال از دندانپزشکی	۶	۹۴	۳/۵	۲/۵	۱۰۰٪
انتقال از دیالیز	۶	۹۲/۵	۳	۴/۵	۱۰۰٪
زنده ماندن ویروس در محیط	۶	۳۶/۵	۵۱/۵	۱۲	۱۰۰٪
پروفیلاکسی بعد Needle Sticke	۶	۴۶/۵	۲۵/۵	۲۸	۱۰۰٪
پروفیلاکسی در آلودگی با HIV	۶	۲۴	۴۹/۵	۲۶/۵	۱۰۰٪
استفاده از کاندوم	۶	۷۱/۵	۱۳	۱۵/۵	۱۰۰٪
نیاز به قرنطینه	۶	۳۹/۵	۱۳	۴۷/۵	۱۰۰٪
آلودگی با سر سوزن	۶	۶۷	۲۳	۰	۱۰۰٪
خطر انتقال ایدز نسبت به هپاتیت	۵	۲۸	۶۵	۷	۱۰۰٪
نوع احتیاط	۵	۱/۵	۷۶/۵	۲۲	۱۰۰٪
میزان ابتلا در Needle Stick	۵	۴/۵	۶۳	۳۲/۵	۱۰۰٪
مدت زمان تا مثبت شدن تست HIV	۳	۱۶/۵	۲۸/۵	۵۵	۱۰۰٪
شایعترین راه انتقال ایدز	۳	۳۵	۰	۶۵	۱۰۰٪
مناسبتین ضد عفونی کننده	۳	۳/۵	۴۲	۵۴/۵	۱۰۰٪

بحث

پرستاران پایین بود و باید آموزش لازم را فراگیرند و در هنگام پرستاری از بیماران با سابقه ی اعتیاد تزریقی احتیاطات لازم را رعایت نمایند [۳].

پرستاران همواره در معرض خطر بیماری‌های شغلی می‌باشند. البته آمار دقتی در مورد انتقال HIV از طریق شغلی وجود ندارد

راههای انتقال ایدز شامل ارتباط جنسی، تزریقات مشترک، انتقال مادر به جنین، محصولات خونی آلوده و تماس شغلی می‌باشد. شایعترین راه انتقال ایدز در سراسر جهان انتقال جنسی با جنس مخالف می‌باشد ولی در کشور ما شایعترین راه انتقال از طریق سوزن مشترک در معتادان تزریقی است که در این مورد آگاهی

برای جلوگیری از انتقال ایدز به صورت شغلی باید احتیاط استاندارد را برای همه‌ی بیماران مورد توجه قرار داد و در موقع پرستاری از بیماران، از خم کردن سوزن یا در جا گذاشتن سرپوش آن خودداری کرد، وسایل نوک تیز را در جعبه‌ی مخصوص نگهداری نمود و از دستکش و وسایل محافظتی استفاده کرد؛ در مطالعه‌ی ما، ۳ نفر (۱/۵٪) درباره‌ی نوع احتیاط لازم آگاهی داشتند که در مطالعات دیگر، این مقدار در حدود ۸۸/۷٪ است. به نظر می‌رسد علت این تفاوت عدم آموزش کافی و عدم آگاهی از انواع احتیاطات لازم در موقع پرستاری از بیماران باشد و ارتقای آگاهی پرستاران در مورد احتیاطات مختلف در برخورد با بیماران ضروری است [۱۷، ۱۸].

در مورد شیوه‌ی جلوگیری از انتقال ایدز از طریق تماس جنسی، بهترین وسیله‌ی شناخته شده تاکنون، استفاده از کاندوم است. در حالی که قرصهای ضد حاملگی حتی در مواردی به علت تماس جنسی بی مهابا باعث شیوع بیشتر ایدز شده‌اند، کاندوم شیوع ایدز را در بعضی از کشورها کاهش داده است، لذا استفاده از کاندوم در موقع تماس جنسی ضروری است. در مطالعه‌ی ما حدود ۲۸٪ پرستاران از این مطلب آگاهی نداشتند که افزایش آگاهی آنان با آموزش در مورد کاربرد کاندوم ضروری است [۱۸].

با توجه به این که ویروس ایدز نمی‌تواند در بدن حشرات و حیوانات و در محیط خارج از سلول باقی بماند و تاکنون هم انتقال ایدز از این طریق دیده نشده است، نگران انتقال ایدز از این طریق نباید بود. در مطالعه‌ی ما آگاهی پرستاران در این مورد پایین بود و آشنایی بیشتر پرستاران با این مسأله باید مد نظر قرار گیرد تا از نگرانی آنها کاسته شود [۱۹].

آگاهی بالای پرستاران در کاهش ایدز نقش بسزایی دارد؛ در این مطالعه ۵۲٪ از پرستاران از سطح آگاهی متوسط و پایین‌تر از آن برخوردار بودند. معمولاً در سطح تحصیلات بالا، آگاهی در مورد راههای انتقال ایدز به علت کسب اطلاعات افزایش می‌یابد. در این مطالعه سطح تحصیلات با سطح آگاهی ارتباط نداشت ($p=0.132$) ولی آگاهی در پرستاران با سطح سواد پایین کمتر بود، که نشان دهنده‌ی ضرورت آموزش بیشتر در تمام سطوح، به خصوص در سطوح سواد پایین است [۲۰].

رسانه‌های جمعی وسیله‌ی خوبی برای آموزش عمومی در مورد پیشگیری از انتقال ایدز در جامعه هستند. در مطالعه‌ی ما نیز کسب آگاهی در مورد ایدز در پرستاران بیشتر از طریق تلویزیون بود که علت آن را نداشتن وقت مطالعه یا عدم امکان شرکت در کلاسهای آموزشی ذکر کرده بودند. هر چند در این مطالعه ارتباط معنی‌داری بین منبع کسب آگاهی و سطح آن وجود نداشت ولی

ولی مرکز پیشگیری و کنترل بیماریها (CDC) تعداد ۵۷ مورد قطعی و ۱۳۴ نفر مشکوک به ابتلا به HIV از راههای شغلی را گزارش کرده است. در صورت آگاهی کافی در مورد راههای انتقال HIV و رعایت احتیاطات لازم، انتقال HIV کمتر خواهد شد و به همین خاطر آگاهی پرستاران از اهمیت به سزایی برخوردار است و باید آگاهی آنها در مورد خطر ابتلای شغلی به ایدز افزایش یابد [۶، ۷].

راههای شناخته شده انتقال ایدز از طریق خون و محصولات آن، مادر به جنین، اقدامات دندانپزشکی و دیالیز غیر استریل می‌باشد؛ این بیماری از طریق بوسیدن، دست دادن، استفاده از حمام، استخر و یا صحبت کردن قابل انتقال نمی‌باشد. در این موارد آگاهی پرستاران خوب نبود و آموزش آنان در این رابطه ضروری می‌باشد [۱۲].

در مطالعه‌ی ما، میانگین سن افراد مورد مطالعه $31/16 \pm 0/5$ سال بود. اگرچه افزایش سن، به علت همراهی با افزایش تجربه از راههای مختلف، باعث می‌شود که آگاهی فرد افزایش یابد، ولی در این مطالعه بین سطح آگاهی افراد با افزایش سن ارتباط وجود نداشت ($p=0.252$). طول مدت اشتغال، در مطالعه‌ی ما از ۱ تا ۲۹ سال ($6/81 \pm 0/4$) متغیر بود. هر چند به نظر می‌رسد که هر چه فرد مدت اشتغال بیشتری داشته باشد تجربه‌ی بیشتری کسب نموده، سطح آگاهی بیشتری در مورد راههای انتقال ایدز دارد، ولی در مطالعه‌ی ما بین سطح آگاهی و مدت خدمت ارتباط وجود نداشت ($p=0.285$) که بر خلاف مطالعه‌ی Beltrami EM است و احتمالاً کمبود دوره‌های آموزشی در مورد ایدز و راههای انتقال و پیشگیری از آن علت این مسأله است که نیازمند افزایش دوره‌های آموزشی در این مورد می‌باشد [۱۴].

یکی دیگر از راههای انتقال ایدز، آسیب ناشی از سر سوزن است. بعد از رخ دادن این مسأله باید فرد از نظر ابتلا به بیماریهای دیگر مثل هپاتیت‌های B و C بررسی شود، هر چند که انتقال ایدز از این طریق بسیار کم است ولی پروفیلاکسی بر علیه آن ضروری است. در مطالعه‌ی ما ۱۰۴ نفر (۵۲٪)، سابقه‌ی Needle stick داشتند که فقط در ۲۷/۵٪ موارد تست HIV انجام داده بودند؛ ۲۴٪ افراد درباره‌ی احتیاج به پروفیلاکسی پاسخ درست داده بودند که علت این اختلاف با مطالعات دیگر، عدم آگاهی لازم در مورد نیاز به پروفیلاکسی بعد از آسیب سر سوزن در این گروه می‌باشد. فقط حدود ۵۰٪ این افراد آسیب سر سوزن خود را گزارش کرده اند، لذا باید با آموزش در مورد انجام اقدامات احتیاطی لازم، این خطرات را در پرستاران کاهش داد [۱۰، ۱۷-۱۵].

مختلف توصیه گردید؛ در آن بررسی علت شباهت تمام گروههای مختلف، عدم اطلاع رسانی خوب در مورد راههای انتقال ایدز در کشور ما عنوان شد. لذا بایستی سازمانهای مسؤول در مورد آموزش جامع در سطوح مختلف جمعیتی اهتمام نمایند و گروههای مختلف بر حسب خطر شغلی خود آموزش داده شوند [۲۴].

بالاخره، در این مطالعه سطح آگاهی درباره ایدز و راههای پیشگیری از انتقال آن در ۵۲٪ از پرستاران پایین بود که با توجه به در معرض خطر بودن این گروه باید آموزش آنان با اهمیت محسوب شود و آموزش بدو استخدام و آموزش دوره‌ای در حین کار در برنامه آموزشی آنها قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

با توجه به این که انتقال شغلی ایدز یک خطر جدی برای پرستاران محسوب می‌گردد و با توجه به نتایج به دست آمده که نشان داد بیش از نیمی از پرستاران سطح آگاهی خوبی درباره ایدز ندارند، آموزشهای لازم در مورد بیماری ایدز و راههای انتقال آن به صورت برنامه‌های دوره ای توصیه می‌شود.

قدردانی و تشکر

از همکاری ریاست و جانشین محترم بیمارستان، دفتر پرستاری، معاونت محترم آموزش پرستاری و مسؤولین بخشهای بیمارستان بقیه... (عج) تشکر و قدردانی می‌گردد.

آموزش تخصصی در پرستاران بهتر و قابل اعتمادتر است؛ ضمن این که آموزش تخصصی در مورد راههای انتقال و پیشگیری از ایدز به صورت مداوم و دوره ای برای پرستاران ضروری به نظر می‌رسد [۲۱].

در مطالعه‌ای که توسط شبنم امیدوار در دانشجویان و پرستاران شهر بابل انجام شد، مشخص گردید که سطح آگاهی هیچ یک از افراد عالی نبود؛ فقط ۵۰٪ آنها آگاهی خوبی داشتند و منبع آگاهی آنها بیشتر رسانه‌ها بودند. این نتیجه مشابه مطالعه‌ی ما می‌باشد. اگر چه درصد کمی از افراد مطالعه‌ی ما آگاهی در سطح عالی داشتند، اما این تفاوت چشمگیر نمی‌باشد و شاید یکی از علل عالی نبودن سطح آگاهی افراد، به دست آوردن اطلاعات از طریق رسانه باشد که اطلاعات آن به صورت آموزش عمومی و غیر تخصصی است [۲۲].

در مطالعه‌ای که توسط فاطمه دارابی در شهر کرمانشاه در سال ۱۳۷۹ روی گروههای مختلف مردم انجام شد، مشخص گردید که ۹۱/۳٪ افراد آگاهی کافی درباره ی ایدز نداشتند. در آن مطالعه سطح تحصیلات افراد در ۵۰٪ موارد زیر دیپلم بود [۲۳]. این تفاوت سطح سواد می‌تواند توجیه کننده تفاوت نتایج مطالعه فوق با بررسی ما باشد. سواد بالاتر که یکی از عوامل مهم برای جلوگیری از انتقال ایدز در جامع می‌باشد و ضروری است افراد در حد سواد خود به طور مطلوب در این مورد آموزش لازم را فرا گیرند.

در مطالعه‌ی دکتر لطیف گچکار در افراد بالای ۱۵ سال شهر تهران، سطح آگاهی پایین گزارش شد و آموزش در گروههای

منابع

- 1- Gerald J,Stine c. prevalence of HIV infections, AIDS UPDATE 2004; 10: 340- 345.
- 2- Center for Disease Control, Office of the Deputy for Public Health, Ministry of Health and Medical Education of the Islamic Republic of Iran. HIV/AIDS in Iran: cumulative statistics [in Farsi]. Teheran; 2003.
- 3- Khani M, Vakili MM. Prevalence and risk factors of HIV, HBV, and HCV infections in drug addicts among Zanjan prisoners. Arch Iranian Med 2003; 6:1-4.
- 4- DeJong J, Jawad R, Mortagy I, Shepard B.The sexual and reproductive health of young people in the Arab countries and Iran. Reprod Health Matters 2005;13(25):49-59.
- 5- Askarian M, Shiraly R, McLaws ML.Knowledge, attitudes, and practices of contact precautions among Iranian nurses. Am J Infect Control. 2005 ;33(8):486-8.
- 6- Julie Louise Gerberding, M.D., M.P.H. Occupational Exposure to HIV in Health Care Settings. New England j. 2003; 348:826-833.
- 7- Wnuk AM.Occupational exposure to HIV infection in health care workers.Med Sci Monit 2003;9(5):CR197-200.

- 8- Ippolito G, Puro V, De Carli G. The risk of occupational human immunodeficiency virus infection in health care workers. Italian Multicenter Study. The Italian Study Group on Occupational Risk of HIV infection. *Arch Intern Med* 1993;153(12): 1451-8.
- 9- Meyer U, Chuard C, Regamey C. Occupational exposures with risk of transmission of HIV, HBC and HCV in health care workers. *Rev Med Suisse*. 2005 ;1(36):2327-31.
- 10- Wilburn SQ. Needlestick and sharps injury prevention. *Online J Issues Nurs*. 2004 ; 9(3):5-7.
- 11- Askarian M, Hashemi Z, Jaafari P, Assadian O. Knowledge about HIV infection and attitude of nursing staff toward patients with AIDS in Iran. *Infect Control Hosp Epidemiol*. 2006 ;27(1):48-53.
- 12- Ramezani A, Mohraz M, Gachkar L. Epidemiologic situation of human immunodeficiency virus (HIV/AIDS patients) in a private clinic in Tehran, Iran. *Arch Iran Med* 2006; 9(4):315-8.
- 13- Beltrami EM, Williams IT, Shapiro CN, Chamberland ME. Risk and management of blood-borne infections in health care workers. *Clin Microbiol Rev* 2000;13(3):385-407.
- 14- Askarian M, Malekmakan L. The prevalence of needle stick injuries in medical, dental, nursing and midwifery students at the university teaching hospitals of Shiraz, Iran. *Indian J Med Sci*. 2006 ;60(6):227-32.
- 15- Merchant RC, Keshavarz R. Emergency prophylaxis following needle-stick injuries and sexual exposures: results from a survey comparing New York Emergency Department practitioners with their national colleagues. *Mt Sinai J Med*. 2003; 70(5):338-43.
- 16- Sridhar MR, Boopathi S, Lodha R, Kabra SK. Standard precautions and post exposure prophylaxis for preventing infections. *Indian J Pediatr*. 2004 ; 71(7):617-25.
- 17- Silveira MF, Dos Santos IS. Impact of an educational intervention to promote condom use among the male partners of HIV positive women. *J Eval Clin Pract*. 2006 ;12(1):102-11.
- 18- Iqbal MM. Can we get AIDS from mosquito bites? *J La State Med Soc*. 1999 ;151(8):429-33.
- 19- Kitaura H, Adachi N, Kobayashi K, Yamada T. Knowledge and attitudes of Japanese dental health care workers towards HIV-related disease. *J Dent* May 1997;25(3-4):279-83.
- 20- Yazdi CA, Aschbacher K, Arvantaj A, Naser HM, Abdollahi E, Asadi A, et al. Knowledge, attitudes and sources of information regarding HIV/AIDS in Iranian adolescents. *AIDS Care* 2006;18(8):1004-10.
- ۲۱- امیدوار شبنم. آگاهی و نگرش دانشجویان مامایی و پرستاری در زمینه آیدز در سال ۱۳۷۹. *مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی بابل* ۱۳۸۲؛ تابستان (ویژه نامه): صفحات ۴۱-۳۷.
- ۲۲- فاطمه دارابی. بررسی میزان آگاهی مردم شهر کرمانشاه نسبت به بیماری آیدز. *مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه* ۱۳۷۹؛ زمستان شماره ۴: صفحات ۶۹-۶۴.
- ۲۳- لطیف گچکار و مریم امینی. بررسی آگاهی و نگرش دختران دانش آموز در دو دبیرستان شمال و جنوب تهران در مورد آیدز. *فصلنامه پژوهشی پژوهنده* ۱۳۸۰؛ دوره ۶ ویژه تابستان: شماره ۳، صفحات ۲۹۱-۲۸۷.
- 24- World Health Organization. HIV Prevention and Care: Teaching Modules for Nurses and Midwives 1993. WHO/GPA/CNP/TMD/ 93.3. available in, <http://www.hsph.harvard.edu/Organizations/healthnet/HIV/docs/sea-aids/care/care03.txt>